

LUX

3 FILMI
24 JEZIKOV
28 DRŽAV

FILM

DAYS

**À PEINE J'OUVRE LES YEUX
(KO ODPREM OČI)**

Lejla Buzid
Francija, Tunizija, Belgija,
Združeni arabski emirati

ye10
ars

À PEINE J'OUVRE LES YEUX

Ko odprem oči

FILM LEJLE BUZID

Tunizija poleti 2010, nekaj mesecev pred revolucijo. 18-letna Farah je opravila maturo, družina jo že vidi kot zdravnico. Sama pa vidi stvari drugače.

Poje v angažirani rockovski skupini. Je nemirna, se opija, odkriva ljubezen in svoje mesto ponoči, proti volji svoje matere Hajet, ki pozna Tunizijo in tamkajšnje prepovedi.

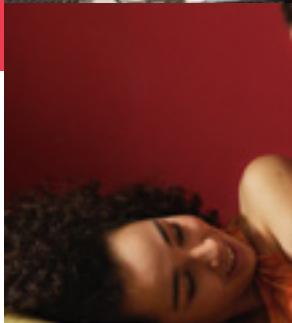
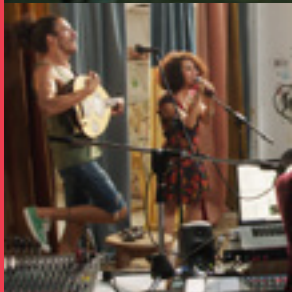
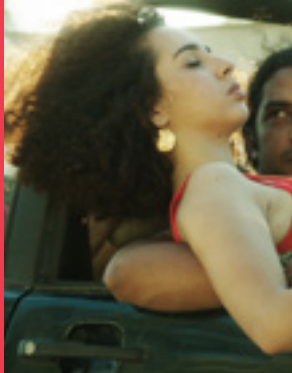
Stvari gredo na slabše, ko se skupina odloči, da bodo nastopali po kavarnah v prestolnici, kjer se brez zadržkov prepusti žeji po svobodi in opojnosti življenja. Hajet, ki jo kmalu obvestijo o hčerinem brezsravnem obnašanju na mestih, rezerviranih za moške, se poskuša s hčerjo razumno pogovoriti. Zaman. Napol iz upornišva, napol nezavedajoča se nevarnosti, ki ji je izpostavljena v takratni avtoritarni Tuniziji, si Farah vtepe v glavo, da bo glasno oznanjala prevratniška besedila svojega partnerja in vodje skupine Borhena, s tem pa upe vseh mladih.

PREDSTAVITEV OZADJA

Zgovorno je dejstvo, da je Lejla Buzid dogajanje v filmu umestila zgolj nekaj mesecev pred tunizijsko revolucijo, ki je zaznamovala začetek arabske pomladi, obsežnega večnacionalnega gibanja za emancipacijo, ki ga je med drugim mogoče razložiti z zavračanjem obstoječih avtoritarnih režimov in globokih socialnih neenakosti, hudo gospodarsko krizo, pa tudi visoko brezposelnostjo med mladimi. V Tuniziji je bil občutek dušenja in krivice pri mladih še toliko hujši, saj je bilo takrat kar 42 % prebivalstva starega manj kot 25 let, s precej visoko ravnijo izobrazbe in privrženega laičnim vrednotam. V številnih arabskih državah, ki jih je pretresla revolucija, so se pozneje islamisti trdno usidrili na oblasti, z znanimi posledicami, Tuniziji pa je uspela resnično demokratična tranzicija. Kljub začetnim volilnim uspehom so islamisti na koncu zapustili oblast in januarja 2014 je država dobila novo ustavo.

S petletnim časovnim odmikom se Lejla Buzid vrne k začetkom tunizijske revolucije in z zgodbami glavnih likov osvetli njene izzive in dejavnike: mlade državljane iz premožnejšega sloja, ki si goreče želijo svobode (Farah in njeni prijatelji), ozračje zatiranja in nadzora, značilno za policijsko državo (aretacija Borhena in nato Farah), korupcijo uradnikov (ko Farah izgine, Hajet plača policista, da bi takoj začel preiskavo), težo tradicionalne družbe in njenih mačističnih vrednot (kako moški gledajo Hajet, zlasti ko obišče Borhena v kavarni na večer, ko njena hči izgine) ...

Ob terorističnih napadih po arabski pomladi, ki so se dogajali med snemanjem, film *À peine j'ouvre les yeux* (*Ko odprem oči*) omogoča razmislek (ne da bi vprašanje direktno postavil) o nepričakovanih posledicah revolucije, ki je na koncu odprla pot konzervativnemu islamizmu, že dolgo odrinjenemu v tunizijski družbi leta 2010. Film Lejle Buzid prikazuje upe neke generacije, hkrati pa posredno, z izpustom, a intenzivno, prikaže njene izgubljene iluzije in sedanje strahove. V tem smislu bi moral film, ki ga lahko interpretiramo kot diskretno vabilo k političnemu ozaveščanju in obliki intelektualne mobilizacije, spodbuditi razmislek o temeljnih vprašanjih, kot je pomen zavzemanja za svobodo in vrednote, na katerih temeljijo demokratične družbe.

FARAH IN HAJET: ODNOS MATI-HČI V SREDIŠČU FILMA

Poleg zelo ganljivega opisa odnosa med materjo in hčerjo, nam film Lejla Buzid v portretih obeh žensk ponuja možnost, da presodimo, kako se frustracije prenašajo z ene generacije na drugo in predvsem kako težko je zahtevati kakršno koli spremembo, če živiš v policijski državi. Kot Farah je bila tudi Hajet v preteklosti upornica, vendar za razliko od hčerke ve, da se vsak poskus prevrata ustaljenega reda v državi, kot je Tunizija Bena Alija, drago plača. Njena zgodba, ki jo je oblikovala v moderno žensko, vendar sčasoma nič manj vdano v usodo, lepo prikaže brezizhodnost, v katero vodi vsaka subverzivna akcija v tako represivnem okolju. Na drugi strani Farah posebej živiljenjsko moč mladosti, ki išče svobodo, njena usoda pa je že zapisana z materino življenjsko potjo.

Kinematografsko se vsa trenja med junakinjama zaradi zatiralskega ozračja, s katerim režim duši celotno družbo, posebej zastrijo v čustveno zelo nabitih rezih. To poudarjanje izjemno dramatičnih trenutkov učinkovito prikaže razdvojenost matere, razpete med ljubezen do hčere, skrb za njeno zaščito ter zvestobo svojim mladostnim idealom.

INTERVJU Z LEJLO BUZID (IZVLEČKI IZ GRADIVA ZA MEDIJE)

Opisujete strah pred policijskim sistemom, vendar nad Tunizijo visi tudi teroristična grožnja. Kljub temu v filmu religija sploh ni prisotna.

V filmu spremljamo mlade, v katerih vre, so aktivni, želijo ustvarjati glasbo, imeti koncerte, živeti svojo umetnost. Religija ni v središču njihovega življenja. Želela sem posneti prav to energično in kreativno mladost, ki se vsak dan bori za svoj obstoj in o kateri le redko govorimo. Edini, ki imajo v medijih pravico do besede, so tisti, ki se zatekajo k ekstremizmu in nasilju. Zdi se mi pomembno pokazati tisto drugo mladino, ki jo nosi življenje, in ji skozi Farah dati glas ter pokazati, da jo je utišal teror, ki izhaja iz sistema. Obstajajo tudi druge oblike terorja, ne le terorizem. Farah si prizadeva, da bi obstajala kot posameznik, da bi bil njen glas slišan.

Poznamo „tunizijsko ljudstvo“, „mi“ in „narod“ ... Kje pa je prostor za „jaz“? Kakšna je cena za življenje svobodnega posameznika v Tuniziji? Ste jo morali plačati tudi vi?

Film zastavlja vprašanje: kako se lahko v Tuniziji odrešiš družine, družbe, sistema? Koliko energije je potrebne, kakšen odpor zbudi in v kakšno nasilje lahko vodi? Spremljamo zgodbo Farah, žejne življenja, kako živi na polno, kljubujoč vsemu, zaradi česar je kaznovana in strta.

Menim, da v Tuniziji vsakdo plača ceno, ne le umetniki. Plačamo jo slej ko prej, bodisi na intimni, družinski ali socialni ravni, bodisi v šolskem okolju. V tunizijski družbi je treba popuščati ali pa se soočiti s številnimi ovirami.

Zgodba v filmu ni avtobiografska, čeprav sem nekatere prizore tudi sama doživela, na primer odkritje, da je bližnji prijatelj, ki je obiskoval isti filmski klub kot jaz, policijski ovaduh. Infiltriral se je med nas zato, da bi nas nadzoroval. To je bil hud šok in takrat sem ugotovila, da smo obkoljeni in da ničemu in nikomur ne moremo zaupati.

Snemate temno plat Tunisa, njegovo nočno življenje, zlasti bare, vlake, zelo moške kraje. Vanje vstopite z očmi ženske ... Nato greste na podeželje, zlasti v rudniški bazen, kjer prašna scena zamenja razgibani urbani kader.

Te kraje ločuje meja in v sebi čutim potrebo, da jo izbrišem, ter možnost, da to storim.

Konkretno, med snemanjem, je bil najbolj kočljiv prizor, ko Hajet vstopi v bar. Statisti so bili resnični obiskovalci zloglasnega bara. Vsakič, ko smo prizor ponovili, je morala igralka ponovno vstopiti v bar in vsakič je to bila preizkušnja. Moški, ki so bili samo statisti, so jo gledali s skoraj opolzko vztrajnostjo, ne da bi mi to od njih zahtevali. Tudi druge ženske v ekipi so občutile pritisk tega pogleda.

Želela sem posneti tunizijske kraje z njihovo resnično atmosfero, z resničnimi osebami, ki tam delajo oziroma se tam zadržujejo, biti zvesta stvarnosti. Primestni vlak, bare, avtobusno postajo sem snemala dokumentarno.

Šlo je za to, da bi filmsko fikcijo vnesla tako v te dele mesta, ki so tako živahni, polni vrveža, kot v prašne rudnike fosfata, ki so bili v režimu Bena Alija središča upora in kjer delavci igrajo sami sebe.

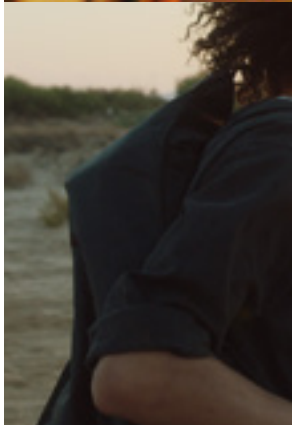
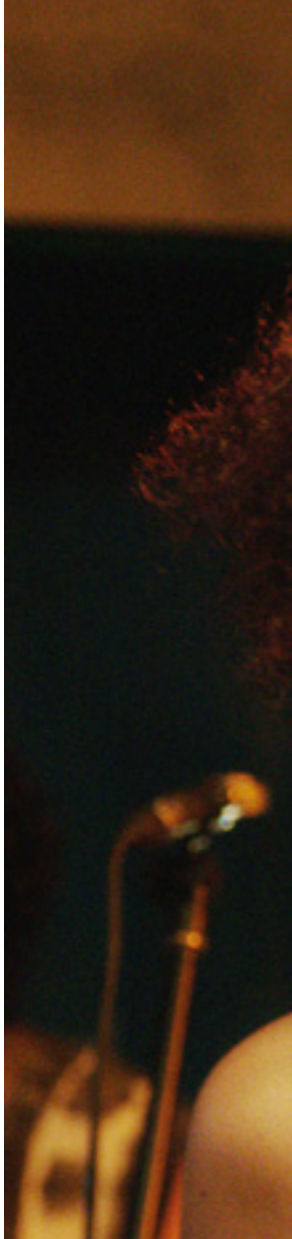
V filmu ustvari ta prizor prelom, omogoči oddaljen pogled na osnovno zgodbo, nekakšno oddaljevanje na širšo kartografsko državo. Spominja, da besedilo pesmi prihaja od daleč, da je vtis dušenja globok, zakopan pod več družbenimi plastmi. Gre za priznanje tem delavcem (ki so tudi danes v navzkrižju z oblastjo), opomin, da je prav njihov upor državo pripravil na splošno vstajo. Začel se je že leta 2008, precej pred Buazizijevim dejanjem, ki ga vsi poznamo.

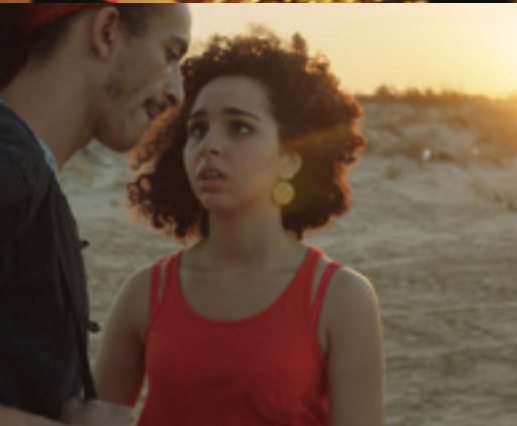
Glasba je v filmu prenašalec neke vrste upora. Njen avtor je Iračan Khjam Alami.

Glasba in ples sta ventila, ki sta v tunizijski popularni kulturi vedno obstajala. Mezued, tradicionalna zvrst glasbe, plesi, svatbe so za ljudi predstave, polne energije, ki jim omogočajo sprostitev. Danes se v Tuniziji pojavlja raperska scena, ki izhaja iz revnih sosesk. Za nekatere je pravo zatočišče in močna oblika upora, ki doseže veliko ljudi. Država se očitno boji teh protestnih raperjev, saj se proti njim bojuje in jih zapira zaradi tega, kar razglašajo v svojih pesmih.

Glasba je bila v filmu največji izziv, in sicer ne le najti igralko, ki poje, temveč ustvariti glasbeno skupino, komponirati glasbo, napisati pesmi. Večkrat sem pomislila, da ne bo šlo. Srečala sem veliko glasbenikov, s katerimi se nekako nismo razumeli.

Nato sem nekega dne po naključju šla na koncert v Parizu in odkrila skupino Alif Ensemble. Njihova glasba me je prevzela. Khjam je bil eden od petih glasbenikov, ki prihajajo iz različnih arabskih držav. Napisal je pesmi za Bajo, ki so jih pred začetkom snemanja vadili tedne in tedne. To jih je povežalo. Glasba nas je vse prevzela.

V RAZMISLEK

Kaj lahko ugotovimo o mestu in vlogi umetnosti v družbi?

les grignoux

10 LET EVROPSKEGA FILMA ZA EVROPEJCE

Evropski parlament ima čast predstaviti tri filme, ki se potegujejo za filmsko nagrado LUX 2016:

À PEINE J'OUVRE LES YEUX (*Ko odprem oči*) režiserke Lejle Buzid
Francija, Tunizija, Belgija, Združeni arabski emirati

MA VIE DE COURGETTE (*Bučko*) režiserja Clauda Barrasa
Švica, Francija

TONI ERDMANN režiserke Maren Ade
Nemčija, Avstrija, Romunija

Te večplastne zgodbe, plod predanosti in ustvarjalnosti nadarjenih mladih evropskih filmskih režiserjev, bodo predvajane na Filmskih dnevih LUX, ki so letos na sporedu že petič.

FILMSKA NAGRADA LUX

Kultura ima ključno vlogo pri izgradnji naših družb.

Evropski parlament je zato leta 2007 začel podeljevati filmsko nagrado LUX, katere namen je povečati kroženje evropskih filmov po Evropi ter povsod po Evropi spodbujati pogovore in razprave o poglavitnih družbenih vprašanjih.

Filmska nagrada LUX je edinstvena pobuda. Medtem ko je večina evropskih koprodukcij prikazanih le v državi izvora in redkokdaj drugod, tudi znotraj EU, filmska nagrada LUX omogoča podnaslovitev treh evropskih filmov v 24 uradnih jezikov EU.

Zmagovalca filmske nagrade LUX bodo z glasovanjem izbrali poslanci Evropskega parlamenta. Razglašen bo 23. novembra 2016.

FILMSKI DNEVI LUX

Filmska nagrada LUX je spodbudila nastanek Filmskih dnevov LUX. Od leta 2012 dalje se trije filmi, ki se potegujejo za filmsko nagrado LUX, širše predstavijo evropski publikli na Filmskih dnevih LUX.

V sklopu Filmskih dnevov LUX vas vabimo, da uživate v nepozabni kulturni izkušnji, ki presega meje. Od oktobra do decembra 2016 si lahko v družbi filmskih ljubiteljev iz vse Evrope ogledate filme *À peine j'ouvre les yeux* (*Ko odprem oči*), *Ma vie de Courgette* (*Bučko*) in *Toni Erdmann* v enem od 24 uradnih jezikov EU. Ne pozabite prek našega spletnega mesta luxprize.eu ali Facebook strani glasovati za vaš najljubši film!

PRIZNANJE OBČINSTVA

V okviru filmske nagrade LUX se podeli tudi priznanje občinstva. Izkoristite priložnost in glasujte za film *À peine j'ouvre les yeux* (*Ko odprem oči*), *Ma vie de Courgette* (*Bučko*) ali *Toni Erdmann*! Morda boste imeli srečo pri izboru za obisk mednarodnega filmskega festivala v Karlovih Varih in boste julija 2017 na povabilo Evropskega parlamenta sodelovali pri razglasitvi zmagovalca priznanja občinstva.

GLEJ,
RAZPRAVLJAJ
IN GLASUJ

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

REŽIJA: Lejla Buzid

SCENARIJ: Lejla Buzid, Marie-Sophie Chambon

IGRAJO: Baja Medhafer, Ghalia Benali,
Montasar Ajari, Lasad Jamusi, Ajmen Omrani

DIREKTOR FOTOGRAFIJE: Sébastien
Goepfert

GLASBA: Khjam Alami

PRODUCENTI: Sandra da Fonseca, Imed
Marzuk

PRODUKCIJA: Blue Monday Productions,
Propaganda Production

KOPRODUKCIJA: Hélicotronic

LETO: 2015

DOLŽINA: 102'

ŽANR: fikcija

DRŽAVA: Francija, Tunizija, Belgija, Združeni
arabski emirati

IZVIRNI JEZIK: arabščina

DISTRIBUTER: Demiurg

